

СОЦІОЛОГІЯ АГРЕСІЇ ТА ЗЛОЧИННОСТІ

Викладачі:

доктор філософських наук, професор, професор кафедри соціології Лепський Максим
Анатолійович

кандидат соціологічних наук, доцент Кулик Марія Анатоліївна

Кафедра: соціології та управління, IV корпус, ауд. 309

E-mail: kulik28112014@gmail.com

Телефон: (061) 228-75-58

Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення)

Освітня програма, рівень вищої освіти:		Соціологія медіації і кримінології Бакалавр					
Статус дисципліни:		За вибором студента					
Кредити ECTS	3	Навч. рік:	2023-24	Рік навчання	1	Тижні	14
Кількість годин	90	Кількість змістових модулів¹	4	Лекційні заняття – 14 Практичні заняття – 14 Самостійна робота – 62			
Вид контролю:		Іспит					
Посилання на курс в Moodle			https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=10027				
Консультації: особисті IV корпус, ауд. 309; дистанційні – Zoom, за попередньою домовленістю							

ОПИС КУРСУ

Метою викладання навчальної дисципліни «Соціологія агресії та злочинності» є отримання студентами холистичного уявлення та цілісного знання про агресію та злочинність як соціального феномен, знань, вмінь та навичок, необхідних для організації та проведення успішних соціологічних досліджень агресії та створення програм профілактики. Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Соціологія агресії та злочинності» є: отримання знань базових понять «агресія», «злочинність», їх сутність, типології та класифікації видів агресії; розуміння та вміння досліджувати міфологічного, релігійного та філософського світогляду, застосування наукові принципів, форм і методів соціологічного дослідження агресії; володіння методологічними та методичними основами соціології агресії та злочинності; набуття знань основ застосування методів аналізу агресії та злочинності; усвідомлення фізичних, психологічних та соціологічних теорій агресії та злочинності; набуття знань актуальних проблем феномену агресії та злочинності, вміння відрізнити конструктивну та деструктивні форми агресії, класифікувати фізичну, психічну, економічну, вербальну та невербальну, приховану та відкриту агресію, умови переходу агресії у злочин.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Слухачі курсу оволодіють як теоретичним підґрунтям до розуміння природи, видових характеристик, стратегій та технік агресії та злочинності, так і практичними навичками визначення тактик агресивних конотацій в ЗМІ. Аналітична робота пов'язана із виконанням практичних завдань курсу сприятиме розвитку таких затребуваних роботодавцями навичок, як розуміння змістів складних повідомлень та критичне мислення

Інтерактивний формат курсу спонукатиме до дебатів, полеміки, аргументованого відстоювання власної точки зору, орієнтований на розвиток критично важливих для фахівця у галузі гуманітарних наук навичок ефективної усної й письмової комунікації. Рольові ігри сприятимуть зануренню у прикладний світ соціологічної науки.

Використання найновіших результатів соціологічних моніторингів сприятиме не тільки формуванню практичних навичок з масивами даних, але й заохочуватиме до пошуку відповідей та аналізу актуальних проблем сьогодення.

ОСНОВНІ НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Презентації лекцій, плани семінарських занять розміщені на платформі Moodle:

+ до кожного заняття рекомендуються додаткові джерела (див. Moodle).

<https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=10027>

КОНТРОЛЬНІ ЗАХОДИ

Поточні контрольні заходи

Обов'язкові види роботи:

Робота у групі над розв'язанням практичного завдання, поставленого викладачем (тах 6 балів) – на кожному практичному занятті.

Письмовий контрольний тест (тах 8 балів) – наприкінці кожного змістового модулю.

Підсумкові контрольні заходи:

Усна відповідь на екзамені (тах 20 балів) передбачає розгорнуте висвітлення двох питань.

Перелік питань див. на сторінці курсу у Moodle: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=10027>

Індивідуальне дослідницьке завдання (фінальний проєкт) у вигляді доповіді (тах 20 балів) виконується на підставі контент аналізу 4 статей новин з проблематики міжнародної політики України. Темі статей узгоджуються з викладачем на 9 тиждні навчання.

Вимоги до фінального проєкту: обсяг – 2 сторінки А4. Times New Roman, 14 pt, 1,5 інтервал. Презентація і обговорення ІДЗ відбуватиметься на останньому занятті.

Критерії оцінювання фінального проєкту:

1) завдання виконано у повному обсязі, без стилістичних, орфографічних і граматичних помилок, використана професійна лексика, словниковий запас різноманітний і релевантний, таблиця даних контент-аналізу заповнена повно. Опис результатів отриманих даних доповнений графіками – 20-15 балів; 2) завдання виконано частково, з лексичними, орфографічними і граматичними помилками, опис результатів не відображає змісту таблиці контент-аналізу в повному обсязі, частково ілюструє його – 14-8 балів; 3) завдання виконано з великою кількістю помилок, словниковий запас одноманітний, презентація або не відповідає змісту проєкту, або взагалі відсутня – 0-7 балів

Контрольний захід		Термін виконання	% від загальної оцінки
Поточний контроль (тах 60%)			
Змістовий модуль 1	Групова робота на семінарі	Семінар 1	10
	Письмовий контрольний тест	Тиждень 3	5
Змістовий модуль 2	Групова робота на семінарі	Семінар 2,3	12
	Письмовий контрольний тест	Тиждень 7	5

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
Силабус навчальної дисципліни

Змістовий модуль 3	Групова робота на семінарі	Семінар 4,5	12
	Письмовий контрольний тест	Тиждень 10	5
Змістовий модуль 4	Групова робота на семінарі	Семінар 6,7	12
	Письмовий контрольний тест	Тиждень 14	5
Підсумковий контроль (max 40%)			
Іспит			20
Захист індивідуального дослідницького завдання			20
Разом			100%

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

РОЗКЛАД КУРСУ ЗА ТЕМАМИ І КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Тиждень і вид заняття	Тема заняття	Контрольне завдання	Кількість балів
Змістовий модуль 1.			
Тиждень 1 Лекція 1	Агресія: визначення, предметне поле, атрибуції, інструментально-дослідницькі осі.		
Тиждень 2 Семінар 1	Агресія: визначення, предметне поле, атрибуції, інструментально-дослідницькі осі.	Робота у групах: «дебатний турнір» інстинктивістів та нейрофізіологів. Аргументація позицій дослідників щодо причин та умов виникнення агресивної поведінки в означеному викладачем кейсі	6
Тиждень 3 Лекція 2	Агресія у міфологічному світогляді	Письмовий контрольний тест тест до 1 модулю	6
Змістовий модуль 2.			
Тиждень 4 Семінар 2	Агресія у міфологічному світогляді	Робота у групах: дебатний турнір» інстинктивістів та представників школи соціального навчання.	6

		Аргументація позицій дослідників щодо причин та умов виникнення агресивної поведінки в означеному викладачем кейсі гра групове обговорення результатів соціального експерименту «Кукла Бобо» А. Бандури.	
Тиждень 5 Лекція 3	Релігійний світогляд і долеаналіз агресії		
Тиждень 6 Лекція 4	Філософській світогляд і агресія: проблема опору злу силою		
Тиждень 7 Семінар 3	Типові та видові характеристики агресії та злочинності. Соціальні передумови виникнення агресії	Робота в підгрупах із матрицями типових та видових характеристик агресії Письмовий контрольний тест до 2 змістового модулю	12
Змістовий модуль 3.			
Тиждень 8 Лекція 5	Соціологічні і кримінологічні теорії агресії: науковий тип світогляду		
Тиждень 9 Семінар 4	Визначення тактик і маркерів вербальної агресії в повідомленнях ЗМІ	Групова робота: контент-аналіз стрічки новин сайту Ukr.net щодо визначення тактик агресивної комунікації	6
Тиждень 10 Семінар 5	Конформна поведінка та феномен натовпу. Лідерство та агресія	Групова робота: визначення факторів конформної поведінки. Обговорення в підгрупах результатів експериментальних досліджень конформної поведінки. Робота з тестом Кетелла та для визначення рівня власної конформності. Письмовий контрольний тест до 3 змістового модулю	12
Змістовий модуль 4.			
Тиждень 11 Лекція 6	Тип світогляду і соціально схвалювана / несхвалювана агресивність в суспільстві		
Тиждень 12 Семінар 6	Ксенофобія, тролінг, мобінг та булінг як прояви агресивної поведінки. Фрустрація.	Групова робота: Обговорення проявів агресивної поведінки в суспільстві. Рольова гра з протидії тролінгу.	6
Тиждень 13 Лекція 7	Вербальна агресія і «отруйний» ресентимент: Авель на службі Каїна або Мойсея		

Тиждень 14 Семинар 7	Презентація і захист фінального проекту	Презентація, обговорення і захист індивідуальних фінальних проектів курсу. Письмовий контрольний тест до 4 змістового модулю	6
-------------------------	--	--	---

Рекомендована література

ОСНОВНІ ДЖЕРЕЛА

1. Лепський М.А. Соціологія медіації: монографія. Запоріжжя: КСК-Альянс, 2023. 210с.
2. Лепський М.А. Якісні методи соціального прогнозування: методологія, методика, практика: підручник / М.А.Лепський. 2-е видання, доп. І випр. Запоріжжя: КСК-Альянс, 2022. 440с.
3. Качанова Ю. В. Агресивність та агресія як соціологічні категорії, 2010
4. Черниш Н. Соціологія: Курс лекцій. Львів Кальварія, 2004. 544 с. URL : https://chtyvo.org.ua/authors/Chernysh_Nataliia/Sotsiolohiia_Kurs_leksii/
5. Миротворення в умовах гібридної війни в Україні / за заг. ред. М.А. Лепського (англ., укр., рос. мовами). Запоріжжя: КСК-Альянс, 2017. 179 с.
6. Kennedy Gavin (2016) The New Negotiating Edge: The Behavioral Approach for Results and Relationships (People Skills for Professional Series. Nicholas Brealey Publishing .300p.
7. Kennedy Gavin (2017) Strategic Negotiation 2st Edition,. Routledge 334p.

Електронні ресурси:

Качмар О.В. Агресія як соціальний феномен, 2014 URL ::<http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/sociology/2010/146-133-10.pdf>

Качанова Ю. В. Агресивність та агресія як соціологічні категорії / Ю. В. Качанова // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили]. Сер. : Соціологія. 2010. Т. 146, Вип. 133. С. 50-54. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdusoc_2010_146_133_12.

Онлайн-платформи:

Онлайн-опитувальник ворожості Басса-Даркі (Buss-Durkee Hostility Inventory, BDHI) Режим доступу:<https://psyttests.org/aggression/bussdurkee2.html>

РЕГУЛЯЦІЯ І ПОЛІТИКИ КУРСУ²

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску. Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання.

²Тут зазначається все, що важливо для курсу: наприклад, умови допуску до лабораторій, реактивів і т.д. Викладач сам вирішує, що треба знати студенту для успішного проходження курсу!

Студенти, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до відпрацювання не допускаються.

Політика академічної доброчесності

Усі письмові роботи, що виконуються слухачами під час проходження курсу, перевіряються на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення UniCheck. Відповідно до чинних правових норм, плагіатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел; рерайт (перепарафразування чужої праці без згадування оригінального автора). Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело.

Роботи, у яких виявлено ознаки плагіату, до розгляду не приймаються і відхиляються без права перекладання. Якщо ви не впевнені, чи підпадають зроблені вами запозичення під визначення плагіату, будь ласка, проконсультуйтеся з викладачем.

Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у ЗНУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору джерел. Посилання на такі ресурси, як Wikipedia, бази даних рефератів та письмових робіт (Studopedia.org та подібні) є неприпустимим. Рекомендовані бази даних для пошуку джерел:

Електронні ресурси Національної бібліотеки ім. Вернадського: <http://www.nbu.gov.ua>

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). Будь ласка, не забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття.

Під час виконання заходів контролю (термінологічних диктантів, контрольних робіт, іспитів) використання гаджетів заборонено. У разі порушення цієї заборони роботу буде анульовано без права перекладання.

Комунікація

Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є Moodle.

Для персональних запитів використовується сервіс приватних повідомлень. Відповіді на запити студентів подаються викладачем впродовж трьох робочих днів. Для оперативного отримання повідомлень про оцінки та нову інформацію, розміщену на сторінці курсу у Moodle, будь ласка, переконайтеся, що адреса електронної пошти, зазначена у вашому профайлі на Moodle, є актуальною, та регулярно перевіряйте папку «Спам».

ДОДАТОК ДО СИЛАБУСУ ЗНУ – 2023-2024 рр.

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 2023-2024 н. р. доступний за адресою:
<https://tinyurl.com/yckze4jd>.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ. Студенти і викладачі Запорізького національного університету несуть персональну відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності, затверджених **Кодексом академічної доброчесності ЗНУ:** <https://tinyurl.com/ya6yk4ad>. Декларація академічної доброчесності здобувача вищої освіти (додається в обов'язковому порядку до письмових кваліфікаційних робіт, виконаних здобувачем, та засвідчується особистим підписом): <https://tinyurl.com/y6wzzlu3>.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ: <https://tinyurl.com/yeds57la>.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА. Порядок зарахування результатів навчання, підтверджених сертифікатами, свідоцтвами, іншими документами, здобутими поза основним місцем навчання, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті: <https://tinyurl.com/y8gbt4xs>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/57wha734>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога Марти Ірини Вадимівни (061)228-15-84, (099)253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ
Запорізького національного університету: **Борисов Костянтин Борисович**
Електронна адреса: uv@znu.edu.ua Гаряча лінія: Тел. (061) 228-75-50

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь-ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ. Наукова бібліотека: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок – п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

ЕЛЕКТРОННЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE): <https://moodle.znu.edu.ua>

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресою: moodle.znu@znu.edu.ua.

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу. Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

Центр інтенсивного вивчення іноземних мов: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

Центр німецької мови, партнер Гете-інституту: <https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim>

Школа Конфуція (вивчення китайської мови): <http://sites.znu.edu.ua/confucius>